

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р **Райна Димитрова Гаврилова**, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, специалност Културология, научно направление на последната хабилитация: 3.1. Социология, антропология и науки

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма „Културология“ (Културата в политиките за градско развитие) с кандидат **Радослава Владимирова Кънева**.

Със заповед № РД-38-680 от 12.12.2024 г на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) съм определена за член на Научно жури по процедура за защита на дисертационен труд „Културата в съвременното градско планиране на Европа“ за придобиване на научната степен „доктор“ в докторска програма „Културология“ (Културата в политиките за градско развитие) с кандидат Радослава Владимирова Кънева.

Запознах се с приложените документи и се уверих, че те напълно съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника на СУ.

Значимост на изследвания проблем

В началото на 21 век проблемите около развитието на градовете заемат все по-централно място в политическите дискусии и в обществените дебати както поради нестихващата миграция от селските към градските райони, така и поради непознатата досега информираност на гражданите. От една страна, участието на България в голяма общност с високи стандарти към управлението (ЕС) накара институциите да публикуват планове, дейностите и бюджетите си и да приемат участието на общностите в тези процеси (дори и когато е съвсем формално). От друга страна, новите медии разшириха неимоверно кръга на хората, които проявяват интерес и обсъждат тези проблеми. В тази ситуация, дисертационният

труд има значителна стойност за формулирането им, теоретичното обсъждане и конкретните наблюдения върху възможности за формиране на политики около културата. Инструментализирането на културата дълги години беше обект на критики, но днес като че ли има консенсус, че „подобряването на качеството на живота, сближаване на социалните групи, развитие на икономиката и най-вече туризма“ е част от мисленето на културата, а не противоположност. Намирам избраната гледна точка за полезна както методологически, така и практически.

Цели и задачи на дисертационния труд

Радослава формулира целта на изследването като проследяване на процеса на градско планиране през култура, конкретизирана през ясно формулирани задачи: преглед на състояние на полето (чуждестранно и домашно) и контекста; идентифициране на актьорите; представяне на конкретен случай; провеждане на терен, последвано от анализ и формулиране на препоръки (с. 10 и сл.).

Методология и методика на изследването

Текстът показва, че докторантката добре познава както домашните така и чуждите автори, изследвали и коментирали градското развитие от различни перспективи – урбанистична, социологическа, антропологическа. Важно е да се отбележи, че тя познава и критиките (измамните образи, налагане на доминиращи възгледи). Тя подчертава, че за нея най-новите перспективи в урбанистиката и социалните науки – като дискурсивния обрат в географията и пространственият обрат в хуманитарните и социални дисциплини са от особена важност, което намирам за принос на работата, която си служи с модерни изследователски подходи – обновяване, от което има нужда. В методологическия си увод тя въвежда избраното централно понятие – „обновяване, водено от културата“, което организира цялата работа, включително и хипотезата, формулирана в началото и с очаквания тя да бъде потвърдена или „силно влияние на заинтересованите страни и разминаванията им в разбирането за културата като ресурс“. Първата глава на дисертацията систематично въвежда, дефинира и коментира целия инструментариум на работата – преглед който намирам за важен и приносен. Методите, които Радослава прилага са разнообразни: документално проучване, исторически преглед, теренно проучване (интервюта и разговори), анализ на случаи (case study).

Високата практическа стойност на изследването проличава във Втора, Трета и Четвърта глави, където е проследен (исторически, документално и критически)

големият случай – София, както и конкретните случаи „Топлоцентра“ и „Урбинат“.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Извън вече споменатото по-горе бих подчертала като основен принос на дисертацията нейния културологичен подход. Той надхвърля дисциплинарните рамки и подрежда в убедителен разказ исторически сведения, политическо говорене, социологически наблюдения, психологически интерпретации, архитектурно-урбанистични дискусии. По мое мнение, това е най-добрият начин да се говори за среда, в която се сблъсква и съжителстват хора и пространство. На второ място, не познавам съвременните дискусии на урбанистите, но авторката извършва важната работа по представянето им за българска четяща публика. На трето, но не и по-важност място, е възможността за използване на анализа на авторката във формулирането и провеждането на политики на градско ниво. Нейният извод, че „противоречието в обявените и наблюдаваните резултати от културното планиране и културното обновяване често са резултат от противоречивите разбирания за културен ресурс и прикритите мотиви на замесените актьори“ (с. 185), са добра основа за разработване на конкретни стратегии и на управление, и на участие, при наличието на добра воля, разбира се. Идентифицираните дефицити не са лесни за преодоляване, но, отново, от тях биха могли да израснат конкретни мерки.

Автореферат и публикации

Радослава Кънева е депозирала автореферат, който организирано и реалистично представя дисертационния труд. До момента тя има три публикации по темата, с което покрива минималните национални изисквания.

Мнения, препоръки и бележки

Основната ми бележка към дисертационния труд е отсъствието дори на споменаване на слона в стаята: медиите, включително социалните. Тяхната роля във формирането на общественото мнение и, респективно, поведение; влиянието им върху политическите процеси надхвърля всичко, което познаваме досега и, опасявам се, ще нараства. Смятам, че при правенето на политики този аспект е (ще бъде) ключов, ако имаме сериозни намерения културата да се случва и в града, а не само на екраните.

Заклучение

Дисертационният труд съдържа научни резултати, които представляват авторски принос и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“. Докторантката **Радослава Владимирова Кънева** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам положителна оценка на представената дисертация и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Радослава Кънева в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма „Културология“ (Културата в политиките за градско развитие).

25.02.2025

Автор на становището:

Проф. д-р Р. Гаврилова